

737 1. Bøh. af Lovf. ang. n. Best. om Borger- og Almue-skolev. i Kjøbst. og p. Landet. 738

Tre og tyvende Møde.

Fredagen den 10de Januar Kl. 1.

Forhandlingsprotokollen for forrige Møde blev oplæst og vedtagen.

Den eneste Sag paa Dagsordenen var;

Fortsettelse af første Behandling af Forslag til Lov angaaende nogle Bestemmelser om Borger- og Almue-skolevæsenet i Kjøbstæderne og paa Landet.

Ræder: Jeg tør sige, at det var med stor og spændt Forventning, vi her i Folkethinget den 3die December f. A. modtog det foreliggende Lovforslag. Den høitærede Undervisningsminister havde i forrige Samling udførligt udtalt sig om et saadant Lovforslag og om de ledende Grundtanker, som han den Gang tænkte paa at gjøre gjældende deri, men den høitærede Minister yttrede tillige, at han ventede at høre Udtalelser rundt omkring fra Landet, og han lovede at tage Hensyn til disse Udtalelser. Uagtet jeg ikke selv havde Leilighed til at høre disse Ord, søgte jeg dog ved at læse dem, at der var noget Lidsvækkende i dem, og jeg ved, at de ligeledes vakte Lidsid omkring i Landet, hvor man overalt gjorde sig Umage for at drøfte Sagen og at lade sin Mening derom komme tilsynne. Jeg skal inidvertid ikke negte, at det var med meget blandede Følelser, vi modtogte dette Lovforslag; thi vel kan det ikke negtes, at den høitærede Minister har lagt Mærke til, hvad der er blevet sagt i saa Henseende, men det forekommer mig, at han har havt et særdeles fint Øre netop for de Meninger, han helst vilde høre fremsatte, medens han paa den anden Side ikke har viist den samme Hensyntagen til andre Opfattelser, uagtet vi erkjende den høitærede Ministers Smødelommen og vide, hvor meget det har ligget ham paa Hjerte at forelægge Noget, der kunde være Haab om at gennemføre i denne Samling. Her er jo Spørgsmaal om Grundsatninger. Man kan virkelig sige, at to store Strømninger have gjort sig gjældende og have mødt hinanden i de Drøftelser, som have fundet Sted ude i Folket, og uagtet jeg for mit Bedkommende ikke har kunnet vente, at Lovforslaget fuldstændig skulde gaa i den Retning, jeg ønskede, havde jeg dog ventet, at det vilde komme det saa nær, at det vilde være muligt for os at arbejde videre paa et saadant Grundlag. Det, som for mit og mine Meningsfællers Bedkommende maatte

10de Januar.

være aldeles afgjørende med Hensyn til vor Evne til at arbejde videre derpaa, vilde være, om Lovforslaget indeholdt et Fremstridt med Hensyn til Forældrenes Ret til selv at sørge for deres Børns Undervisning, om det indeholdt et Fremstridt i Retning af Friskolen, saaledes at Statskoler og Friskoler i det Mindste nogenlunde vare stillede paa lige Vilkaar. Dette havde vistnok ikke været saa vanskeligt, og vi finde jo ogsaa et lille Lysglimt henimod denne Retning i Lovforslagets § 7, hvilket allerede har været omtalt. — Naar jeg nu ser lidt nærmere paa Enkelthederne, af hvilke jeg dog kun skal opholde mig ved nogle faa, møder jeg strax i selve Titelen Ordet „Almue-skolevæsenet“. Jeg vilde ønske, at vi en Gang kunde komme bort fra dette Ord, som ikke stemmer med vort Begreb om Tingen, og at vi kunde have, at det er en Folkeskole, vi ville have, en Skole, hvori alle Folkets Børn kunne samles, thi dette er virkelig et Forhold, hvori jeg tror, at Ligheden kan og bør hævedes. Det er ikke alene, som man saa ofte siger, kun paa Kirkegården, at Ligheden findes Sted, men den kan ogsaa findes i Folkeskolerne, thi Alle ere Børn, naar de fødes til Verden, og den første Undervisning er ens for Alle. Ligheden fremmes inidvertid ikke ved Tvang, men ved Frihed. Jeg skal dog sige til, at det ikke er min Mening, at velhavende Folk skulde tvinges til at sende deres Børn til en saadan Skole, men det er mit Ønske, at Skolen fuldstændig indrettes saaledes, at de Rige med Lyst kunne sende deres Børn derhen, og at de fattige paa den anden Side have ligesaa let Afgang til Friskolen, hvilket de hidtil ikke have havt, men som de vilde faa, dersom man gik ind paa, hvad der er foreslaaet paa flere forskellige Møder, nemlig at Skolelønnen, tildels i det Mindste, ved Ombedsleddighed blev omsat til Skolepenge, saaledes at Forældrene kunde vælge, om de vilde sætte deres Børn ind i en Statskole eller i en Friskole, baade indenfor og udenfor Kommunen. — Jeg nævnede ogsaa, at jeg ønskede, at vi for Fremtiden kunde benytte Ordet „Folkeskole“ i Stedet for Ordet „Almue-skole“, og der er et andet Ord, som jeg skjøndt det er af mindre Bigtighed, dog maa omtale med det Samme; det er Ordet „Bugs-kole“ i § 6. Jeg skal gjøre opmærksom paa, at den høitærede Minister i Anmærkningerne til Forslaget tillige har brugt Ordet „Smaaskoler“ i samme Betydning som „Bugs-koler“, og jeg vilde ønske, at det for Fremtiden kunde blive almindeligt at bruge Ordet „Smaaskoler“. Saavidt jeg har kunnet opdage, forekommer Ordet „Bugs-kole“ kun een eller